

PIOTR WALKIEWICZ

ZADANIA STAWIANE WSPÓŁCZEŚNIE PRZEZ KOŚCIÓŁ ŚWIECKIM KONSEKROWANYM

Każdy członek Kościoła ma do spełnienia swoją misję, która jest częścią misji samego Kościoła. Misja ta jest adekwatna do powołania, jakim Bóg obdarzył konkretnego człowieka, jest dostosowana do stanu życia, w jakim człowiek stara się realizować swoje kroczenie za Chrystusem, ale jest też uzależniona od potrzeb Kościoła, świata, społeczeństwa, konkretnego czasu, ogólnie mówiąc – określonej historycznej sytuacji. Zadania stawiane świeckim konsekrowanym są również częścią misji całego Kościoła, właściwie pokrywają się z misją wszystkich członków Kościoła, realizowane są jedynie w sposób właściwy ich stanowi życia. Kościół wskazując na zadania poszczególnych swych członków, wskazuje najpierw na znaki czasu, gdyż one pozwalają określić potrzeby danego pokolenia.

1. NEGATYWNE ZJAWISKA I ZAGROŻENIA NASZEGO CZASU

W dokumentach Kościoła podkreśla się, że współcześnie bardzo wyraźne jest dążenie do narzucenia człowiekowi antropologii bez Boga i bez Chrystusa. W takim ujęciu człowieka uważa się za „absolutne centrum rzeczywistości, każąc mu w ten sposób wbrew naturze rzeczy zająć miejsce Boga, zapominając o tym, że to nie człowiek czyni Boga, ale Bóg czyni człowieka”

(EE 9). Paradoksalnie doprowadziło to do pozbawienia człowieka jego godności przez swobodny rozwój „nihilizmu na polu filozofii, relatywizmu na polu teorii poznania i moralności, pragmatyzmu i nawet cynicznego hedonizmu w strukturze życia codziennego” (EE 9). Konsekwencją takiej postawy będzie, wskazywana przez Ojca Świętego, coraz większa utrata pamięci i dziedzictwa chrześcijańskiego.

W takim kontekście konkretyzują się próby – pojawiające się również ostatnio – by przedstawiać kulturę europejską z pominięciem wkładu chrześcijaństwa, który wywarł wpływ na jej historyczny rozwój i jej rozprzestrzenienie się po całym świecie. Jesteśmy świadkami narodzin *nowej kultury*, pozostającej w znacznej mierze pod wpływem środków masowego przekazu, której cechy charakterystyczne i treści często sprzeczne są z Ewangelią i z godnością osoby ludzkiej. Do kultury tej należy też coraz bardziej rozpowszechniony agnostycyzm religijny, związany z pogłębiającym się relatywizmem moralnym i prawnym, który jest następstwem zagubienia prawdy o człowieku jako fundamencie niezbywalnych praw każdego. Oznaką gaśnięcia nadziei bywają niepokojące formy tego, co można nazwać „kulturą śmierci” (EE 9).

W opisanej rzeczywistości postępującego zeświecczenia coraz większym problemem dla człowieka staje się łączenie ewangelicznego przesłania z codziennym doświadczeniem życia. Coraz trudniej w takim kontekście społeczno-kulturowym przeżywać wiarę jako osobistą więź z Bogiem. Coraz trudniej przychodzi deklarować się jako wierzący, zdecydowanie łatwiej przyjąć postawę agnostyka, gdyż ta nie domaga się uzasadnienia (por. EE 7).

Kolejnym wskazywanym zjawiskiem, związanym mocno z wyżej wymienionymi, jest fragmentaryzacja egzystencji.

Dominuje poczucie osamotnienia; mnożą się podziały i kontrasty. Wśród innych przejawów tego stanu rzeczy w dzisiejszej sytuacji w Europie *zauważa* się niebezpieczne zjawisko kryzysów rodzinnych i słabości samej koncepcji rodziny, przeciągające się i powracające konflikty etniczne, odradzanie się pewnych postaw rasistowskich, a nawet napięcia międzyreligijne, egocentryzm izolujący jednostki i grupy od innych, narastanie powszechnej obojętności etycznej oraz gorączkowe zabieganie o własne interesy i przywileje (EE 8).

W połączeniu ze wskazywanym indywidualizmem, egoizmem i konsumizmem coraz wyraźniej uwidacznia się zanik poczucia solidarności międzyludzkiej. Choć z jednej strony coraz więcej podejmuje się działań instytucjonalnych w zakresie opieki nad potrzebującymi, to jednak wraz z zapewnieniem tego, co niezbędne do życia w sensie materialnym, idzie w parze coraz większe poczucie osamotnienia, pozostawienia samym sobie, poczucie pozbawienia emocjonalnego oparcia.

Papież wymienia wreszcie jako bardzo niepokojący znak współczesności, a mający swoje źródło we wspomnianych wcześniej zjawiskach, dręczącą

wielu ludzi wewnętrzną pustkę, a także utratę sensu życia. Jako owoce tej egzystencjalnej udręki wskazuje ogromny spadek liczby urodzeń, zmniejszenie liczby powołań do kapłaństwa i życia konsekrowanego, trudności w podejmowaniu definitywnych wyborów życiowych (wiążących decyzji) – jeśli nie wprost rezygnacja – również w małżeństwie (np. spadek liczby małżeństw we Włoszech, związki niesakramentalne) (por. EE 8).

2. ZADANIA PŁYNĄCE Z WIARY

Wydaje się, że na pierwszy plan wyzwań współczesnego świata stających przed świeckimi konsekrowanymi, ze względu na groźne skutki, które za sobą pociąga i rozmiary, które przybiera, wysuwa się sekularyzm. Jako odpowiedź na niego w nauczaniu Kościoła w odniesieniu do życia konsekrowanego, a więc także do życia świeckich konsekrowanych, podkreśla się dziś szczególnie mocno konieczność postawienia przede wszystkim na duchowość (RdC 4). Najważniejszym wezwaniem jest więc odnowa zaangażowania w życie duchowe. „Chodzi o położenie nacisku na duchowość w najgłębszym tego słowa znaczeniu, jako *życie według Ducha*. Życie konsekrowane potrzebuje dzisiaj przede wszystkim zrywu duchowego, który pomoże w konkretności życia odkryć ewangeliczny i duchowy sens konsekracji chrzcielnej i swej *nowej, szczególnej konsekracji*” (RdC 20). Znamienne wydają się tu słowa Jana Pawła II, które wypowiedział w *Novo milenio ineunte* odnośnie do zadań na trzecie tysiąclecie:

Teraz winniśmy spojrzeć w przyszłość, «wy płynąć na głębię», ufając słowu Chrystusa: *Duc in altum!* (...) Ważne jest jednak, aby wszystko, co z Bożą pomocą postanowimy, było głęboko zakorzenione w kontemplacji i w modlitwie. Żyjemy w epoce nieustannej aktywności, która często staje się gorączkowa i łatwo może się przerodzić w „działanie dla działania” Musimy opierać się tej pokusie i starać się najpierw „być”, zanim zaczniemy „działać” (NMI 15).

Nie trzeba zatem wyszukiwać „nowego programu” Program już istnieje: ten sam co zawsze, zawarty w Ewangelii i w żywej Tradycji. Jest on skupiony w istocie rzeczy wokół samego Chrystusa, którego mamy poznawać, kochać i naśladować, aby żyć w Nim życiem trynitarnym i z Nim przemieniać historię, aż osiągnie swą pełnię w niebiańskim Jeruzalem. Program ten nie zmienia się mimo upływu czasu i ewolucji kultur, chociaż bierze pod uwagę epokę i kulturę, aby możliwy był prawdziwy dialog i rzeczywiste porozumienie. Ten właśnie niezmienny program jest naszym programem na trzecie tysiąclecie (NMI 29).

Wielokrotnie w nauczaniu Jana Pawła II pojawia się stwierdzenie, że perspektywą, w którą winien być wpisany wszelki wysiłek apostolski, jest właśnie perspektywa świętości, rozumiana w najbardziej podstawowym znaczeniu jako przynależność do Tego, który jedynie jest Święty. Z jednej strony bowiem sprzeczne jest samo w sobie, by człowiek włączony w świętość Boga przez chrzest, pogodził się z własną małością, zadowolił się minimalistyczną etyką i powierzchowną religijnością, z drugiej zaś świat niczego nie potrzebuje bardziej niż świadków świętości, którzy byliby przewodnikami wskazującymi drogę do jej osiągnięcia w życiu codziennym (por. NMI 31). Dlatego zadaniem świeckich konsekrowanych jest ciągłe odnawianie dążenia do świętości, które w codziennym życiu będzie się przejawiało radykalizmem Kazania na górze, a więc realizowaniem wymagającej miłości w osobistym kontakcie z Panem, w życiu braterskim, zawodowym i w służbie każdemu człowiekowi. Tylko w taki sposób członkowie instytutów świeckich będą stawiali czoła zeświecczonemu ujmowaniu rzeczywistości poprzez usuwanie rozdźwięku między wiarą a życiem, między postępem techniczno-naukowym a wzrostem wiary w Boga i rozwojem moralnym. Oni mają zmierzać do ożywiania wiary, do jej umacniania w życiu ludzi, by stawała się autentyczną zasadą ich życia oraz duszą społecznego, a także politycznego współżycia, opierając się na ludzkiej godności i sprawiedliwości¹

Kościół potrzebuje wspomnianego typu chrześcijańskiej pełni. Jan Paweł II wyraził to na spotkaniu Konferencji Episkopatów Europy. Mówiąc o ewangelizacji, wskazał potrzebę heroldów Ewangelii, ekspertów ludzkości, którzy znalazliby do głębi serce współczesnego człowieka, uczestniczyliby w jego radościach i nadziejach, w troskach i smutkach, a równocześnie byliby zakochani w Bogu. Chodzi więc o nowych, współczesnych świętych² Potrzeba świętości rozumiana jako pogłębiona relacja z Bogiem, stanowiącej fundament skuteczności każdej misji, stanowi niejako motyw przewodni ostatniego dokumentu Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego – *Rozpocząć na nowo od Chrystusa*.

Jan Paweł II podkreśla również, że postępujące zubożenie wartości ludzkich, związane z upowszechniającymi się modelami życia opartymi na potrójnej pożądlivości, sprawia, że szczere praktykowanie rad ewangelicznych

¹ Por. F. J. Errázuriz Ossa. *Il contributo degli Istituti secolari alla nuova evangelizzazione*. Cz. 1. „Dialogo” 22:1994 nr 103 s. 108-111.

² 11 października 1985. Wspomniana wypowiedź została przytoczona w: F. J. Errázuriz Ossa. *Il contributo degli Istituti secolari alla nuova evangelizzazione*. Cz. 2. „Dialogo” 23:1995 nr 104 s. 18.

nabiera szczególnego charakteru proroczego znaku. Rady ewangeliczne bowiem „ukazują ludzkości (...) drogę «duchowej terapii», ponieważ odrzucają bałwochwalczy kult stworzenia i w pewnej mierze czynią widzialnym Boga żywego” (VC 87). Ten proroczy znak jest Kościołowi ogromnie potrzebny, jeśli ma on pomagać człowiekowi w dobrym używaniu wolności.

Specyficzny wkład, jakim osoby konsekrowane mogą służyć Ewangelii nadziei, wynika z pewnych charakterystycznych aspektów obecnego oblicza kulturowego i społecznego Europy. Tak więc występujące dziś w społeczeństwie zapotrzebowanie na nowe formy duchowości musi znaleźć odpowiedź w uznaniu absolutnego prymatu Boga, które osoby konsekrowane wyrażają przez całkowity dar z siebie, nieustanne nawracanie się i ofiarowanie życia jako prawdziwy kult duchowy. W kontekście zeświecczenia i konsumpcjonizmu życie konsekrowane – dar Ducha dany Kościołowi i dla Kościoła – staje się coraz bardziej znakiem nadziei, w takiej mierze, w jakiej daje świadectwo o transcendentnym wymiarze egzystencji. Z drugiej strony, w dzisiejszej sytuacji wielości kultur i religii nieodzowne jest świadectwo *ewangelicznego braterstwa*, które charakteryzuje życie konsekrowane, czyniąc je bodźcem do oczyszczania i integracji różnych wartości przez przewycięzanie przeciwności (EE 38).

Zadaniem osób konsekrowanych jest także wskazywanie wymiaru eschatologicznego ludzkiego życia. Oni mają pobudzać innych do odrywania wzroku od ziemi i kierowania go ku niebu, mają pomagać zachwycić się Bogiem i Ewangelią Jezusa oraz sprawiać, by codzienność nie przygniatała swym ciężarem (por. VC 107).

W odniesieniu do świeckich konsekrowanych wskazuje się na potrzebę kształtowania właściwej wizji Kościoła, a w gruncie rzeczy świadomości eklezjalnej wszystkich świeckich, świadomości Kościoła jako rzeczywistości pełnej wspólnoty w Duchu Świętym, choć obciążonej również ludzkim grzechem. To ma być jedna z odpowiedzi na współczesny indywidualizm związany z odrzuceniem jakiegokolwiek wspólnoty i sprowadzanie wiary do wymiaru prywatnego. Świeccy konsekrowani winni odkrywać wobec innych potrzebę istnienia Kościoła, szczególnie w tych środowiskach, które uznają Chrystusa, ale odrzucają istnienie i uznanie wspólnoty Kościoła (por. EN 16), wskazując, że wspólnota chrześcijańska nie jest sprawą wyboru dla chrześcijanina, ale wymogiem, pozostając równocześnie darem, gdyż nie jest możliwym kochanie Chrystusa bez kochania Kościoła, za który On oddał swoje życie. Mają więc rozwijać publiczny i społeczny aspekt wiary ze świadomością wspólnotowego wymiaru życia³

³ Por. *Riunione di studio del gruppo di lavoro degli Istituti secolari di Germania*. „Dialogo” 8:1980 nr 45 s. 93-101.

Budzenie świadomości eklezjalnej świeckich jest częścią bardziej ogólnego zadania świeckich konsekrowanych, mianowicie kształtowania dojrzałego laikatu. Członkowie instytutów świeckich mają pobudzać i dynamizować innych świeckich, kształtować ich chrześcijańską dojrzałość i odpowiedzialność za życie Kościoła, swoim życiem wskazywać właściwe im pole działania i apostolskiego zaangażowania. Mają być zaczynem świadomego i odpowiedzialnego laikatu, punktem odniesienia dla niego, a to ze względu na zbieżność między misją świeckich i członków instytutów świeckich, którzy radykalizują konsekrację chrzcielną, by pełniej i w bardziej odpowiedni dla świekości sposób zrealizować razem powołanie do świętości i swój specyficzny cel, tj. kształtowanie rzeczywistości doczesnych według Bożych zamiarów⁴

Do kwestii wizji eklezjalnej należałoby dołączyć jeszcze tak bardzo dyskutowane dziś zagadnienie roli i miejsca kobiety w Kościele. Dla świeckich konsekrowanych jest to wyzwanie o tyle ważne i dające równocześnie szerokie pole działania, że większość członków instytutów świeckich to właśnie kobiety⁵. Mają więc one ogromną możliwość kształtowania właściwej wizji tego problemu przez wpływanie na obiegowe opinie oraz przykład własnej postawy w codziennym życiu i zaangażowanie we wspólnotę kościelną. „Kobieta konsekrowana, przyjmując za punkt wyjścia swoje doświadczenie Kościoła i bycia w Kościele, może przyczyniać się do odrzucenia pewnych jednostronnych wizji, które nie wyrażają pełnego uznania jej godności ani jej specyficznego wkładu w życie oraz działalność duszpasterską i misyjną Kościoła” (VC 57). Ta formacja nowej świadomości kobiecej pomogłaby także mężczyznom w lepszym zrozumieniu samych siebie, znalezieniu swego miejsca w historii i lepszej jej interpretacji⁶

⁴ Por. R. Salvini. *Aspetti teologici relativi a „L'Evangelizzazione e gli Istituti secolari alla luce dell' 'Evangelii Nuntiandi'”* „Dialogo” 8:1980 nr 44 s. 46.

⁵ Na 38 363 członków instytutów świeckich zależnych od Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego w 1994 r. 32 799 stanowiły kobiety. Było to 85,5%. Por. M. Carrez Maratray. *Discorso*. „Dialogo” 24:1996 nr 110/111 s. 93-94; M. Chmielewski. *Tożsamość świeckiej osoby konsekrowanej*. BKKIŚ 1998 nr 3 s. 16-17.

⁶ Por. R. De Castro. *Documento di lavoro*. „Dialogo” 24:1996 nr 110/111 s. 120; M. Laguë. *Ecclesiologia e Istituti secolari. Far uscire la secolarità dalla „impasse”* „Dialogo” 19:1991 nr 88/89 s. 2-17; M. Chmielewski. *Powołani do życia konsekrowanego w świecie. W: Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie „Provida Mater Ecclesia” Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum*. Red. M. Chmielewski, W. Słomka, K. Stawecka. Lublin 1997 s. 228-229.

3. ZADANIA SPOŁECZNE

Na początek trzeba stwierdzić, że przeciwstawienie zadań społecznych zadaniom płynącym z wiary jest tutaj dość umowne, gdyż również one mają swe uzasadnienie teologiczne. Wyróżnia je jednak to, że nie odnoszą się wprost do rzeczywistości wiary czy Kościoła, lecz mają za swój przedmiot uniwersalne dobro lub problemy ludzkości, uznawane jako takie za niezależne od przekonań religijnych i dlatego mogą być obiektem zainteresowań podejmowanych wspólnie np. z niewierzącymi.

Wśród dominujących wyzwań na polu społecznym można wyróżnić problem wzrastających dysproporcji w podziale dóbr materialnych, globalizację, przemoc wobec rytmów natury, ekologię, doświadczenia bioetyczne i wiele jeszcze innych.

Wszystkie te zagadnienia posiadają jeden punkt styczny – jest nim człowiek: jego godność i potrzeby oraz jego prawa. On jest pierwszą i podstawową drogą Kościoła oraz adresatem Dobrej Nowiny. Tutaj właśnie ujawnia się najbardziej chyba aktualne wyzwanie stojące przed każdym chrześcijaninem, jednak ze względu na charakter powołania i sposób jego realizacji, szczególnie dotyka ono świeckich konsekrowanych. Pozytywną reakcją na te wyzwania obecnego świata stanowi więc promocja człowieka. Ona łączy w sobie odpowiedź na wszelkie potrzeby współczesności (por. AA 2; EN 31; RH 14)⁷ Kościół, a więc i jego szczególna reprezentacja pośród świata, jaką są członkowie instytutów świeckich, ma być w świecie zaczynem tego procesu, usuwając wszystkie przeszkody, które utrudniałyby czy uniemożliwiały postępującą humanizację⁸

Promocja człowieka polega na posłudze jego życiu i godności (m.in. problem aborcji, eutanazji, ingerencji genetycznych), zachowaniu i poszanowaniu jego praw, niezależnie od tego, kim jest i gdzie żyje, budowaniu powszechnego braterstwa, solidarności, sprawiedliwości i pokoju, walce z biedą i cierpieniem, na działaniu w tym kierunku, by następowało przejście od warunków mniej ludzkich ku bardziej ludzkim (por. RH 17; LEx 18; EV 18). Warunki

⁷ Por. M. M a z z e i. *La Centesimus annus: una sfida per i membri degli Istituti secolari?*. „Dialogo” 20:1990 nr 91 s. 108-110.

⁸ Por. J. M e t g e. *Laico a parte intera. Riflessioni sul ruolo dei membri degli Istituti secolari*. „Dialogo” 9:1981 nr 49 s. 34-35; M. D. A u g u s t i n a. *Diritti umani e Vangelo*. „Dialogo” 28:2000 nr 124 s. 10-11. Prawom człowieka w dużej części poświęcony był Światowy Kongres Instytutów Świeckich w Rzymie w 2000 r. Materiały stanowiące przygotowanie do tego Kongresu zawarte są w suplemencie do „Dialogo” 27:1999.

te konkretyzuje Paweł VI w *Populorum progressio*, wskazując, że do tych mniej ludzkich należą cierpienie spowodowane nędzą materialną lub moralną, wyzysk ze strony struktur państwowych lub struktur organizacji pracy i niesprawiedliwy podział dóbr materialnych. Znakiem zaś „osiągnięcia bardziej ludzkich warunków życia są: najpierw przejście od nędzy do posiadania dóbr niezbędnych, przezwyciężenie klęsk społecznych, rozszerzenie się oświaty, zdobywanie kultury; następnie wzrost poszanowania godności drugich, nastawienie w duchu ubóstwa, współdziałanie dla dobra wspólnego, wola pokoju; dalej, uznanie przez człowieka najwyższych wartości i samego Boga, jako ich twórcy i celu; na koniec i szczególnie, wiara, dar Boży, przyjęty przez ludzi dobrej woli, oraz jedność wszystkich w miłości Chrystusa, który nas wzywa, abyśmy po synowsku uczestniczyli w życiu Boga żywego, Ojca wszystkich ludzi” (nr 21). Promocja człowieka więc to służba szeroko rozumianemu jego dobru w każdej dziedzinie życia⁹

Podkreśla się, że powinna ona być jednocześnie globalna i integralna, tzn. odnosić się do całego człowieka oraz obejmować wszystkich ludzi. Oczywiście, jak się często zaznacza, szczególną pozycję zajmują tu ci, których Ewangelia stawia zawsze w pozycji uprzywilejowanej: odepchnięci, biedni, uciskani, z zastrzeżeniem, że formy ucisku mogą mieć różny charakter, np. psychologiczny czy instytucjonalny. Taka promocja człowieka będzie więc obejmować służbę życiu. Kościół podkreśla konieczność powszechnej mobilizacji sumień i wspólnego wysiłku etycznego, by realizować wielką strategię obrony życia przed zagrożeniami takimi, jak aborcja, eutanazja czy różnego rodzaju zabiegi dokonywane na embrionach. Jest to wielkie wyzwanie, od którego zależy przyszłość cywilizacji.

W tym kontekście trudno nie wspomnieć o zadaniu, jakim jest służba dobru małżeństwa i rodziny, rozumiana nie tylko jako teoretyczne potwierdzenie, że te instytucje stanowią wyraz woli Bożej, ale również praktyczna troska przez ofiarowywanie pomocy tym, którzy jej potrzebują. Ważnym zadaniem jest też pomoc w wychowaniu młodego pokolenia. Oczywiście działanie musi równocześnie pozostawać wierne Ewangelii oraz człowiekowi danego czasu i konkretnemu momentowi historii¹⁰

Jednym z największych zadań świeckich konsekrowanych wskazywanych przez Kościół jest ewangelizacja kultury. Gdzie jest człowiek ze swą kulturą,

⁹ Por. A. S o d a n o. *Do V Światowego Kongresu Instytutów Świeckich*. W: *Z Chrystusem w świecie* s. 176.

¹⁰ A. O b e r t i. *Promozione umana e istituti secolari*. „Dialog” 3:1975 nr 25 s. 4; S a l v i n i, art. cyt. s. 41-42.

tam się przeżywa wiarę¹¹ Znakiem tego świata jest odejście w życiu od optyki Bożej, głębokie zmiany w mentalności i zwyczajach, także członków Kościoła. Wynikającym stąd wyzwaniem jest troska o nawrócenie, przemianę świadomości indywidualnej i społecznej, przemianę aktywności, w którą człowiek jest zaangażowany, jego własnego życia i środowiska. Ewangelizacja kultury oznaczać będzie po prostu przepajanie kultury ewangelicznymi wartościami, ukazywanie ewangelicznego podejścia – teoretycznego i praktycznego – do rzeczywistości i do człowieka, ale także jej kształtowanie w momencie transformacji. Świeccy konsekrowani swoją postawą winni ukazywać, że w obecnym świecie można w pełni żyć Ewangelią, że ona nadaje sens życiu i „stanowi jedyną wyczerpującą odpowiedź na pytania, jakie życie stawia każdemu człowiekowi i każdej społeczności” (EE 41). Ewangelizacja kultury stanowi więc wyzwanie dla wiary. „Wiara, która nie staje się kulturą, jest wiarą nie w pełni przyjętą, nie w pełni przemyślaną, nie w sposób wierny przeżytą” – mówi Jan Paweł II w Madrycie¹² Ewangelizacja kultury jest wyjściem naprzeciw konkretnemu człowiekowi w całej jego rzeczywistości po to, by wiara stała się życiem, gdyż „tylko w obrębie kultury i poprzez kulturę wiara chrześcijańska staje się historyczna i tworzy historię” (ChL 44)¹³

Byłoby trudno jednak wprowadzać w określoną kulturę treści wiary związane z innym kontekstem kulturowym i historycznym. Stąd z kolei potrzeba inkulturacji dla przekazania pełnej prawdy o Chrystusie. „To wcielenie Ewangelii w kultury autochtoniczne, a równocześnie wprowadzenie tych kultur w życie Kościoła”¹⁴ Inkulturacja nie jest więc usiłowaniem przemiany drugiego według własnych wyobrażeń. Nie jest to również proste dostosowanie sposobu bycia i działania ewangelizatora do nowego, jeszcze nieznanego środowiska. Jest czymś więcej. Jest całym procesem przybliżania się do świata kultury drugiego, który obejmuje tak niosącego przesłanie, jak samo przesłanie (por. VC 79). Zakłada to postawę wsłuchania w wartości doświadczenia ludzkiego, którymi się żyje w danej kulturze. W przypadku świeckich konsekrowanych, którzy docierają do bardzo różnych środowisk ludzi, niekie-

¹¹ Por. J. J. G a r c í a. *Fede e inculturazione, riflessioni su una sfida*. „Dialogo” 22:1993 nr 98 s. 70-74; C. A. V a l l e j o. *Che significa evangelizzare oggi e domani, per i membri degli Istituti secolari e per gli stessi Istituti secolari?* „Dialogo” 20:1992 nr 93/94 s. 67-71.

¹² Cyt. za: G a r c í a, art. cyt. s. 69.

¹³ E r r á z u r i z O s s a. *Il contributo degli Istituti secolari alla nuova evangelizzazione*. Cz. I s. 107-110.

¹⁴ Cyt. za: G a r c í a, art. cyt. s. 72; por. Komisja dla Instytutów Świeckich. *Refleksje teologiczne na temat instytutów świeckich* (1976). W: *Z Chrystusem w świecie* s. 89.

dy bardzo oddalonych od Chrystusa, inkulturacja jest istotnym wyzwaniem. Umiejętność przyswajania sobie tego, co dobre i szlachetne w tych środowiskach, by następnie przekazywać to dalej w Kościele, powodując jego ubogacenie, pozwala w sposób bardziej adekwatny odpowiadać na aktualne oczekiwania i potrzeby świata oraz nieść tam Chrystusa w sposób dostosowany do mentalności i aktualnej sytuacji. Służy to również podniesieniu pewnych elementów tychże kultur poprzez oryginalne bogactwo Ewangelii i wiary chrześcijańskiej oraz jest wyrazem wyjścia naprzeciw konkretnemu człowiekowi w całej jego rzeczywistości¹⁵, zgodnie z wołaniem Ojca Świętego o kulturę otwartą na drugiego człowieka (zob. EE 100).

Cząstką ewangelizowania kultury jest, używając określenia Jana Pawła II (także św. Augustyna), „budowanie miasta godnego człowieka” (EE 97). Chodzi o promowanie autentycznych wartości, które stoją u podstaw cywilizacji godnej człowieka, przez angażowanie się świeckich konsekrowanych w duchu Ewangelii w sferę polityczną, gospodarczą i społeczną (por. ChL 42). Nie tylko mówi się w tym przypadku o prawie świeckich do uczestnictwa w tej sferze działań, ale wręcz o obowiązku. Głębokie zróżnicowanie społeczne, skrajna nędza i łamanie praw człowieka są wyzwaniem dla ewangelizacji, która ma również budować bardziej braterską społeczność między ludźmi. Polityka jest dziedziną jak każda inna i nie może być wyłączona z pod wpływem chrześcijańskiego oddziaływania, tym bardziej że decydują się tutaj kwestie związane z dobrem wspólnym, „dobrem wszystkich ludzi i całego człowieka” (ChL 42). A że zmieniając się wraz z czasem, ta sfera życia jest szczególnie narażona na wszelkiego rodzaju erozje i meandry historii, potrzebuje więc tym większej obecności i oddziaływania tych, którzy kierując się Chrystusowym prawem, będą wcielać w nią zasady sprawiedliwości społecznej¹⁶. Świecki konsekrowany żyjący w określonych warunkach, miejscu i czasie, jak każdy inny człowiek jest obywatelem swego kraju i ponosi również zwyczajną, obywatelską odpowiedzialność za losy swej ojczyzny i naro-

¹⁵ Por. M. B a r t o l o z z i. *L'impegno degli Istituti secolari dopo il Congresso*. „Dialogo” 20:1992 nr 95 s. 100; O. P o n t o g l i o. *Europa e inculturazione*. „Dialogo” 22:1993 nr 97 s. 47-53; J. O k o y e C h u k w u m a. *L'assemblea speciale dello sinodo dei vescovi per Africa: sfide e aspettative*. „Dialogo” 22:1993 nr 99 s. 99-106.

¹⁶ Por. M. A l b e r t i n i. *La missione degli Istituti secolari in America Latina*. „Dialogo” 10:1982 nr 55 s. 106-110; P. V. M a c c a. *L'evangelizzazione e gli Istituti secolari*. W: *Nel cuore della storia. Gdli Istituti secolari e l'evangelizzazione. Atti del 2° Congresso mondiale degli Istituti secolari. Roma 24-28 agosto 1980*. Praca zbiorowa. Roma 1980 s. 67-68; M. E. H e s a y n e. *La vocazione degli Istituti secolari alla luce di Medellin e Puebla*. „Dialogo” 15:1987 nr 73 s. 30-37.

du. Wyróżnia go jednak to, że zawsze kieruje się głosem sumienia chrześcijańskiego i że traktuje także te obowiązki w sposób bardzo poważny i solidny. W tym kontekście bardzo mocno pojawia się postulat i zadanie pogłębiania swoich umiejętności zawodowych, by dawać świadectwo przez autentyczny profesjonalizm w swojej dziedzinie.

Podobnym celom służy zaangażowanie w gospodarczo-społeczną sferę życia i kierowanie się w niej zasadą powszechnego przeznaczenia dóbr, które przez Boga „są dane wszystkim ludziom i każdemu człowiekowi jako środek służący rozwojowi życia prawdziwie na miarę człowieka” (ChL 43). Dlatego też jako szczególnie teren apostolskiej aktywności wskazuje się środowisko ludzi ubogich, z zastrzeżeniem, że ubóstwo to może mieć wiele także pozamaterialnych wymiarów. *Vita consecrata* wskazuje tu na uciśnionych, osoby starsze, chorych, dzieci oraz odrzuconych czy z różnych powodów spychanych na margines, których społeczeństwo postrzega i traktuje jak „ostatnich” (nr 82). Do tej grupy zalicza się nie tylko tych, którzy nie posiadają niezbędnych do życia środków, np. bezrobotnych czy chorych, ale również tych, którzy stracili sens życia, przyjaciół, którzy nie doznają miłości itp.¹⁷ Są to środowiska ludzi, którzy z pewnych przyczyn nie uczestniczą w dobrach stanowiących zdobycze społeczne. Ten margines może być również społeczny, ekonomiczny, kulturalny, polityczny czy religijny. Środowiska te najczęściej nie tworzą wspólnot, lecz stanowią skupiska ludzi izolujących się bądź odizolowanych z jakichś względów. Zaangażowanie po ich stronie jest zawsze wyrazem ewangelicznej opcji na rzecz ubogich (por. EE 86-89).

4. PODSUMOWANIE

Podsumowując, powyższe zadania można sprowadzić do trzech podstawowych:

SŁUŻBA ŻYCIU: świeccy konsekrowani w swoim środowisku mają wyjaśniać stanowisko Kościoła, zwłaszcza w bardzo delikatnych czy kontrowersyjnych kwestiach, pokazując, że nie stara się on narzucać niewierzącym zasad wynikających z wyznawanej wiary, lecz stara się chronić i propagować zasa-

¹⁷ E. P i r o n i o. *Identità, attualità e missione degli Istituti secolari* [*Le attese della Chiesa di fronte agli Istituti secolari*, 17 magio 1980]. Milano 1985 s. 49-50.

dy wynikające z samej natury człowieka. Ich postawa ma być „służbą roztropnej mądrości, aby wszędzie były uszanowane podstawowe zasady, od których zależy cywilizacja godna człowieka” (RdC 38).

SZERZENIE PRAWDY: ma temu służyć aktywność na płaszczyźnie kultury. Jej ewangelizacja przyczyni się do podniesienia własnego przygotowania osobistego, jak również do przygotowania bardziej skutecznego dialogu między współczesną mentalnością a wiarą. Podkreśla się zwłaszcza konieczność obecności w środkach masowego przekazu. Tę sferę zaangażowania określa się nawet mianem strategicznej dziedziny apostołskiej, w której świeccy konsekrowani, dzięki łączeniu konsekracji ze świeckością, mają szczególne możliwości oddziaływania (por. RdC 39).

POSTAWA DIALOGU: szerzenie ducha dialogu także ekumenicznego i międzyreligijnego przez modlitwę, podejmowaną także wspólnie, *lectio divina*, przyjaźń, miłość i współpracę w podejmowanych wspólnie posługach, poznanie wzajemne: historii, liturgii, doktryny. Konieczne jest kształtowanie postawy wzajemnego szacunku. Obszarami współpracy są: troska o ludzkie życie, działalność na rzecz sprawiedliwości, pokoju, ochrony rzeczywistości stworzonej, działalność na rzecz kobiety. Wobec niewierzących podkreśla się konieczność wrażliwości na wartości, gotowość do spotkania (por. RdC 40-44).

BIBLIOGRAFIA

- A l b e r t i n i M.: La missione degli Istituti secolari in America Latina. „Dialogo” 10(1982) nr 55 s. 106-115.
- A u g u s t i n a M. D.: Diritti umani e Vangelo. „Dialogo” 28:2000 nr 124 s. 10-11.
- B a r t o l o z z i M.: L’impegno degli Istituti secolari dopo il Congresso. „Dialogo” 20:1992 nr 95 s. 95-102.
- C a r r e z M a r a t r a y M.: Discorso. „Dialogo” 24:1996 nr 110/111 s. 85-95.
- C h m i e l e w s k i M.: Tożsamość świeckiej osoby konsekrowanej. „Biuletyn Krajowej Konferencji Instytutów Świeckich” 1998 nr 3 s. 14-17.
- C h m i e l e w s k i M.: Powołani do życia konsekrowanego w świecie. W: Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie „Provida Mater Ecclesia” Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum. Red. M. Chmielewski, W. Słomka, K. Stawecka. Lublin 1997 s. 216-234.
- D e C a s t r o R.: Documento di lavoro. „Dialogo” 24:1996 nr 110/111 s. 107-122.
- E r r á z u r i z O s s a F. J.: Il contributo degli Istituti secolari alla nuova evangelizzazione. Cz. 1. „Dialogo” 22:1994 nr 103 s. 108-111.

- E r r á z u r i s O s s a F. J.: Il contributo degli Istituti secolari alla nuova evangelizzazione. Cz. 2. „Dialogo” 23:1995 nr 104 s. 17-20.
- G a r c í a J. J.: Fede e inculturazione, riflessioni su una sfida. „Dialogo” 22:1993 nr 98 s. 70-74.
- H e s a y n e M. E.: La vocazione degli Istituti secolari alla luce di Medellin e Puebla. „Dialogo” 15:1987 nr 73 s. 30-37.
- Komisja dla Instytutów Świeckich: Refleksje teologiczne na temat instytutów świeckich (1976). W: Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie „Provida Mater Ecclesia” Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum. Red. M. Chmielewski, W. Słomka, K. Stawecka. Lublin 1997 s. 69-91.
- L a g u ë M.: Ecclesiologia e Istituti secolari. Far uscire la secolarità dalla „*impasse*” „Dialogo” 19:1991 nr 88/89 s. 2-17.
- M a c c a P. V. L’evangelizzazione e gli Istituti secolari. W: Nel cuore della storia. Gdli Istituti secolari e l’evangelizzazione. Atti del 2° Congresso mondiale degli Istituti secolari. Roma 24-28 agosto 1980. Praca zbiorowa. Roma 1980 s. 49-78.
- M a z z e i M.: La Centesimus annus: una sfida per i membri degli Istituti secolari? „Dialogo” 20:1990 nr 91 s. 108-110.
- M e t g e J.: Laico a parte intera. Riflessioni sul ruolo dei membri degli Istituti secolari. „Dialogo” 9:1981 nr 49 s. 32-37.
- O b e r t i A.: Promozione umana e istituti secolari. „Dialogo” 3:1975 nr 25 s. 2-8.
- O k o y e C h u k w u m a J.: L’assemblea speciale dello sinodo dei vescovi per Africa: sfide e aspettative. „Dialogo” 22:1993 nr 99 s. 99-106.
- P i r o n i o E.: Identità, attualità e missione degli Istituti secolari [Le attese della Chiesa di fronte agli Istituti secolari, 17 maggio 1980]. Milano 1985 s. 49-50.
- P o n t o g l i o O.: Europa e inculturazione. „Dialogo” 22:1993 nr 97, s. 47-53. Riunione di studio del gruppo di lavoro degli Istituti secolari di Germania. „Dialogo” 8:1980 nr 45 s. 93-101.
- S a l v i n i R.: Aspetti teologici relativi a „L’Evangelizzazione e gli Istituti secolari alla luce dell’*‘Evangelii Nuntiandi’*” „Dialogo” 8:1980 nr 44 s. 39-48.
- S o d a n o A.: Do V Światowego Kongresu Instytutów Świeckich. W: Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie „Provida Mater Ecclesia” Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum. Red. M. Chmielewski, W. Słomka, K. Stawecka. Lublin 1997 s. 175-176.
- V a l l e j o C. A.: Che significa evangelizzare oggi e domani, per i membri degli Istituti secolari e per gli stessi Istituti secolari? „Dialogo” 20:1992 nr 93/94 s. 54-71.
- W a l k i e w i c z P.: Duchowość świeckich konsekrowanych. Lublin 2003.

I COMPITI INDICATI DALLA CHIESA
AI LAICI CONSACRATI NEL MONDO CONTEMPORANEO

R i a s s u n t o

Sulla base dell'insegnamento della Chiesa, l'Autore indica i fenomeni negativi del mondo odierno, tra i quali enumera secolarismo, relativismo, individualismo, nichilismo etc. In questo contesto come la sfida per i laici consacrati appare con chiarezza la necessità di una forte vita spirituale e come la prospettiva d'ogni loro attività – la prospettiva della santità. Gli Istituti secolari devono essere le scuole della santità, il loro radicalismo evangelico „una via della terapia spirituale” che conduce al riconoscimento del primato di Dio nel mondo. È importantissimo svegliare la consapevolezza ecclesiale del laicato e formare la visione corretta della Chiesa.

Tra le sfide nel campo sociale della vita come compito dei laici consacrati rileva la promozione umana, la promozione dei valori autentici e l'evangelizzazione della cultura affinché anch'essa possa servire „per la costruzione di una città degna dell'uomo” (EE 97).

Riassunto dal Don Piotr Walkiewicz

Słowa kluczowe: instytuty świeckie, konsekracja świecka, świeckość, świat, świętość.

Key words: secular institutes, secular consecration, secularity, world, holiness.

Parole chiavi: istituti secolari, consecrazione secolare, secolarità, mondo, santità.